

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI OKUL STANDARTLARI EL KİTABI

Eğitimde Toplumsal Cinsiyet EŞitliğinin
Geliştirilmesi Projesi

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının içeriği sadece British Council liderliğindeki Konsorsiyumun sorumluluğunda olup, hiçbir şekilde Avrupa Birliği ve/veya Millî Eğitim Bakanlığı'nın görüşlerini yansıttığı şekilde yorumlanamaz.

Hazırlayanlar:

Nur Otaran

Özgür Erdur Baker

Gökhan Savaş

Eda Tüzemen

Bülent Tarman

Ocak 2016

Bu yayının basım, yayın, çoğaltım ve dağıtım hakkı

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'na aittir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI OKUL STANDARTLARININ KULLANIMI	5
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI EĞİTİM ORTAMLARI STANDARTLARI	8
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI OKUL YÖNETİMİ STANDARTLARI	17

GİRİŞ

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet, kadınların ve erkeklerin toplum içindeki rollerine, sorumluluklarına, sınırlılıklarına ve ayrıcalıklarına işaret eder. Toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısı, tarihsel olarak kaynakları kontrol eden erkeklerin belirlediği kural, norm, gelenek ve uygulamaların ve bunların yarattığı eşitsiz güç ilişkilerinin analiz edilmesine ve eşitlikçi bir biçime dönüştürülmesine olanak tanır.

Eşitlik, ayrımcılığa izin vermeyen, bireylere potansiyelleri dâhilinde her şeyi yapabilme olanağının güvencesini veren bir ilkedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği hak ve özgürlüklerde, fırsatları kullanmada, kaynaklardan ve hizmetlerden yararlanmada bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılığa uğramamasıdır. Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği ise kızlar ve erkekler için inşa edilen ve eşitsizliklerin temelini oluşturan cinsiyetçi sosyal normların ve kalıpyargıların sınırlamalarını sorgular; her bireyin kendisini, kişisel becerilerini geliştirmesini, kaynaklara ve fırsatlara erişimini güvence altına alır. Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği kendiliğinden değil, planlı çabaların sonucunda sağlanır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen ve British Council liderliğindeki Konsorsiyum tarafından teknik destek verilen “Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi” (ETCEP) kapsamında pek çok faaliyetin yanı sıra, okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaşmasını desteklemek üzere Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları geliştirilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları:

- Temel insan haklarını, çocuk haklarını, kadın haklarını esas alır, hak temellidir,
- Okul toplumunun tümünü (öğrenci, öğretmen, veli ve yönetici vb.) kapsar,
- Okulun toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmesine rehberlik eder, uygulamayı kolaylaştırır,
- Okulun kendini değerlendirmesine olanak sağlar.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları, 12 yıllık zorunlu eğitime uygun olarak anaokulundan liseye kadar her düzeydeki okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine yol göstermek ve yön vermek için hazırlanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları okulların toplumsal cinsiyete duyarlılığının geliştirilmesi için beklentilere işaret eden standart alanları, standartlar, hedefler ve bilgi kaynaklarından oluşmaktadır.

Standart Alanları:

Eğitim sürecini bir bütün olarak yansıtan birbiriyle ilişkili alanları ifade etmektedir. “Eğitim Ortamları” ve “Okul Yönetimi” olmak üzere iki temel standart alanı belirlenmiştir.

Standartlar:

Okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin değerlendirilmesine, sağlanmasına ve geliştirilmesine yönelik okullardan beklentileri ifade eder. Eğitim ortamları standart alanında 9, okul yönetimi standart alanında 10 olmak üzere toplam 19 standart mevcuttur.

Hedefler:

Standartlarla ifade edilen beklentilerin okul ortamında gerçekleşmesi için yapılabilecek uygulamaları gösterir. Eğitim ortamları standart alanında 40, okul yönetimi standart alanında 40 olmak üzere toplam 80 hedef belirlenmiştir.

Doğrulama Kaynakları:

Faaliyetlerin yapılıp yapılmadığını, yapıldıysa gerçekleşme düzeyini test etmek için yararlanılan kaynaklardır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları El Kitabı'nda örnekleri verilmiştir ve her okulun kendi koşullarına uygun olarak çeşitlendirmesi beklenmektedir.

**TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİNE DUYARLI
OKUL STANDARTLARININ
OKULLARDA KULLANIMI**

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE DUYARLI OKUL STANDARTLARININ OKULLARDA KULLANIMI

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları'nın okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin değerlendirilmesi, geliştirilmesi için planlar yapılması, uygulanması ve izlenmesi aşamalarında okul çalışanlarına rehberlik etmesi amaçlanmıştır.

Okulunuzda, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları'nı kullanarak neler yapabilirsiniz?

- Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili konuları, durumları, ne anlama geldiklerini, sonuçlarının/maliyetinin ne olduğunu anlayabilirsiniz.
- Okulda toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının düzeyini belirleyebilirsiniz.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi için bir hedef belirleme ve planlama aracı olarak kullanabilirsiniz.
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini azaltacak stratejiler, etkinlikler geliştirebilirsiniz.
- Okul ortamında toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirecek uygulamaları değerlendirebilirsiniz.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği uygulamalarına ilişkin nicel ve nitel veri derlemek ve derlenen verilerin analizlerine göre eşitliği daha bilinçli olarak yaygınlaştırmak için çalışmalar yapabilirsiniz.

- Eşitsizliğin ortadan kaldırılması için savunuculuk yapabilirsiniz.
- Değişim sürecinde birlikte çalışılacak kişilerin kapasitesini geliştirebilirsiniz.

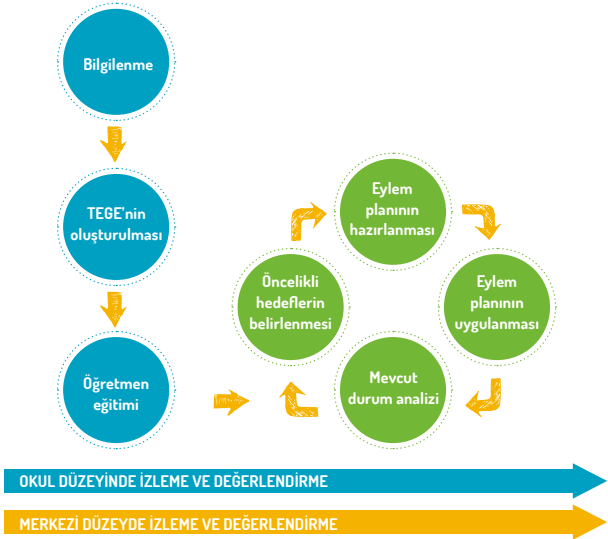
Özet olarak Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları okulunuzun toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kendini değerlendirmesine ve geliştirmesine rehberlik edebilir.

Bu amaçla;

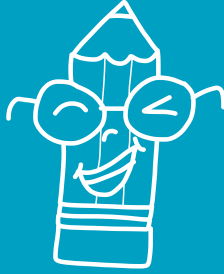
- Okulunuzda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Geliştirme Ekibi (TEGE) kurarak başlayabilirsiniz. Ekipte katılımı ve eşit temsili esas almanızda yarar vardır.
- İkinci aşamada, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları'nı kullanarak okulunuzun mevcut durumunu değerlendirmelisiniz.
- Bu değerlendirmelere dayalı olarak, öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer çalışanların katılımıyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi amacıyla okulunuzda gerçekleştireceğiniz faaliyetler için ayrıca bir plan hazırlamalısınız. Bu plan, faaliyetlerinizi sistematik olarak gerçekleştirmenize katkı sağlayacaktır.
- Planı uygulamak için finansal ve insan kaynaklarınızı hazır hale getirmeniz önemlidir.
- Okulunuzda toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirme çalışmalarını etkili hale getirmek için hazırladığınız planın uygulama sürecini ve sonuçlarını değerlendirmeniz ve raporlamanız sonraki uygulamalarınıza ışık tutacaktır.

- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlamak üzere raporunuzu paydaşlarla paylaşmak ve fikir alışverişinde bulunmak önemlidir.

Aşağıdaki akış şeması okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olma sürecini göstermektedir:

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları'ndan yararlanarak okulunuzda önyargılarla, kalıp yargılarla ve nihayetinde toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle başa çıkma konusunda öğretmenlerin, idari personelin ve öğrencilerin toplumsal cinsiyete ve toplumsal cinsiyet farklılıklarından kaynaklı eşitsizliklere karşı duyarlı olmalarını ve buna bağlı olarak cinsiyetleri nedeniyle ayrımcılığa uğramamalarını sağlayabilirsiniz.

**TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİNE DUYARLI
EĞİTİM ORTAMLARI
STANDARTLARI**

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
E01. Sınıf içi uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak şekilde yapılır.	E01.1. Sınıf içi uygulamalarda kullanılan, yöntem, teknik ve stratejiler, kız ve erkek çocukların farklı ilgi ve yeteneklerini toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ile sınırlanmadan belirlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerle odak grup görüşmeleri Öğrencilerle odak grup görüşmeleri Ders hazırlık dokümanları
	* E01.2. Derslik, laboratuvar ve diğer eğitim ortamlarında kız ve erkek öğrencilere eşit düzeyde uygulama fırsatı verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerle odak grup görüşmeleri Öğrencilerle odak grup görüşmeleri
	* E01.3. Kız ve erkek öğrencilere akademik performansını yükseltmeleri için eşit düzeyde destek sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Tamamlayıcı çalışmalar katılım kriterleri listesi Tamamlayıcı çalışmalar yoklama listeleri, katılmama gerekçeleri ve alınan tedbirlerin dokümantasyonu Tamamlayıcı çalışma raporları Rehber öğretmen görüşmeleri
	* E01.4. Sınıf içi kurallar belirlenirken kız ve erkek öğrencilerin eşit katılımını sağlayacak önlemler alınır.	<ul style="list-style-type: none"> Sınıfta asılı sınıf kuralları posterleri Öğrencilerle odak grup görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	*E01.5. Sınıf içi iş bölümünde her iki cinsiyete eşit fırsat verilir; her görevi kız ve erkek öğrencilerin sırayla yapmaları sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerle odak grup görüşmeleri • Görev dağılım listesi ve takip çizelgesi • Öğretmen görüşmeleri
E02. Eğitim materyallerinin konu, metin ve görsellerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde üretilmesi ve kullanılması sağlanır.	E02.1. Konular işlenirken toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sorgulanmasını sağlayacak temalar seçilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenlerin sınıf içi materyalleri • Öğretmen görüşmeleri • Zümre toplantısı tutanakları
	E02.2. Ders kitaplarındaki görsellerin ve metinlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine uygunluğu kız ve erkek öğrencilerin katılımıyla değerlendirilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenci ve öğretmen görüşmeleri • Metin ve görsel inceleme kontrol listeleri
	E02.3. Ödevlerde, projelerde öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığını artıracak konulara yer verilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Zümre toplantısı tutanakları • Ödev/Proje listeleri ve yönergeleri • Dönem içerisinde verilen ödev/proje örnekleri • Kullanılan materyallerin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılığı ile ilgili kontrol listesi

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	E02.4. Derslerde geleneksel medyada ve günümüz bilgi iletişim teknolojilerinde toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının yeniden nasıl üretildiği konusuna dikkat çekilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenlerin sınıf içi materyalleri • Öğretmen görüşmeleri • Zümre toplantısı tutanakları • Kullanılan linkler, materyaller
E03. Öğrenci performansı toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde değerlendirilir.	E03.1. Ölçme ve değerlendirme araçlarının içeriği toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını yeniden üretmeyecek şekilde hazırlanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Yıl içerisinde kullanılan sınav soruları • Proje konuları
	* E03.2. Ölçme ve değerlendirme sonuçları paylaşılırken toplumsal cinsiyete duyarlı bir dil kullanılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Öğrenci görüşmeleri
	* E03.3. Ölçme ve değerlendirme sonuçları bir cinsiyete göre olumlu veya olumsuz yığılma gösteriyorsa, nedenleri gözden geçirilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Değerlendirme sonuçları • Öğretmen görüşmeleri
	* E03.4. Kız ve erkek öğrencilerin başarıları eşit derecede takdir edilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenci görüşmeleri • Öğretmen görüşmeleri
E04. Öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımı, okul temsili ve görev dağılımı toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek yapılır.	* E04.1. Şube Temsilciliği ve Okul Öğrenci Meclisi Başkanlığı seçimlerinde kız ve erkek öğrenciler eşit derecede teşvik edilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenci görüşmeleri • Temsilci listeleri (aday ve kesinleşen)

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	* E04.2. Okulu yarışma, konser, vb. etkinliklerde temsil edecek öğrencilerin görevlendirilmelerinde her iki cinsiyetin eşit katılımı sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlik ve katılımcı listeleri
	* E04.3. Ders dışı bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılım, cinsiyetçi kalıp yargılardan bağımsız olarak eşit derecede teşvik ve takdir edilir.	<ul style="list-style-type: none"> Takdir belgeleri Eğitsel kol ve kulüplerin üye listeleri Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri
E05. Eğitim ortamında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir iletişim vardır.	E05.1. Okulda kullanılan dil toplumsal cinsiyet eşitliğini destekler.	<ul style="list-style-type: none"> Kurul tutanakları Okul panoları Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri Görsel materyaller Okulda öğrenci davranışını tanımlayan/duyuran dokümanlar
	E05.2. Öğrenciler cinsiyetçi tutum ve davranışlarla karşılaştıklarında öğretmenleriyle veya okul yöneticileriyle paylaşıp yardım isteyebilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri Öğretmenlere başvuran öğrenci sayıları
	* E05.3. Kız ve erkek öğrencilerin sözleri ve fikirleri eşit derecede dikkate alınır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

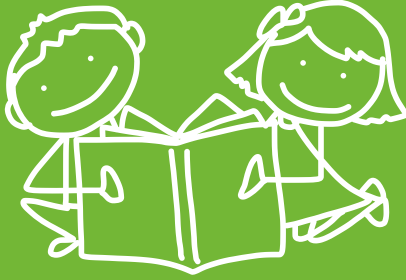
Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	E05.4. Ayrımcı atasözlerin ve deyimlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini nasıl ürettiklerine dikkat çekilir.	<ul style="list-style-type: none"> Ders planları Konuyla ilgili ders dışı etkinlik planları
E06. Öğretmenler tutum ve davranışlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlıdır.	E06.1. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve sonuçlarına dair öğrencilerde farkındalık yaratılır.	<ul style="list-style-type: none"> Konuyla ilgili ders içi ve dışı etkinlik planları Öğrenci görüşmeleri
	* E06.2. Kız ve erkek öğrenciler arasında olumlu davranış geliştirmek için kullanılan yöntemler cinsiyete dayalı olarak ayrıştırılmaz.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri
	E06.3. Öğrencilerin eşitlikçi davranışları öğretmenler tarafından teşvik edilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Öğrenci görüşmeleri
	* E06.4. Kız ve erkek öğrencilere eşit davranılır, öğrencilerin cinsiyetlerinden dolayı kendilerine farklı davranıldığına dair algı oluşturacak tutum ve davranışlardan kaçınılır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri
	E06.5. Öğrenme ortamında toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili arkadaş baskısını ve dışlanmayı önlemeye yönelik tedbirler alınır.	<ul style="list-style-type: none"> İç yönetmelikler Rehberlik servisi istatistikleri Öğrenci davranışları değerlendirme/ disiplin kurulu istatistikleri

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
E07. Veli ile olan ilişkilerde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı yaklaşılır.	E07.1. Okulda toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmeye yönelik çalışmalarda velilerle işbirliği yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> İşbirliği yapılan etkinlikler listesi Okulun velilere gönderdiği mektuplar/kısa mesajlar/e-postalar Veli görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri
	E07.2. Çocukların eğitimlerine katkı vermeleri için erkek ve kadın veliler eşit derecede desteklenir ve güçlendirilir.	<ul style="list-style-type: none"> Veli görüşmeleri Okulun velilere gönderdiği mektuplar/kısa mesajlar/e-postalar
	E07.3. Tek başına çocuk bütçen veliler çocuklarının eğitimlerine katkı vermeleri için özellikle desteklenir.	<ul style="list-style-type: none"> Veli görüşmeleri Okulun velilere gönderdiği mektuplar/kısa mesajlar/e-postalar
E08. Mesleki, eğitsel ve bireysel rehberlik hizmetlerinde toplumsal cinsiyete duyarlı olunur.	E08.1. Rehberlik hizmetleri planında tüm paydaşlarda toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalık oluşturmaya yönelik etkinliklere yer verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Rehberlik hizmetleri programı Etkinlik raporları
	E08.2. Öğrencilerin, mesleklere ilişkin sahip oldukları kalıp yargılarla mücadele etmek için etkinlikler düzenlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Rehberlik hizmetleri programı Etkinlik raporları

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	E08.3. Alan ve meslek seçimi konularında öğrenciler cinsiyetten bağımsız olarak ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun olarak yönlendirilir.	<ul style="list-style-type: none"> Bilgilendirme etkinlikleri raporları Öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişiliklerini tanımaya yönelik etkinlikler raporu
	E08.4. Öğrencilerin cinsiyetlerinden bağımsız olarak ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine dayalı, alan ve meslek seçimi konularında velilerde duyarlılık geliştirilir.	<ul style="list-style-type: none"> Veli görüşmeleri Okulun velilere gönderdiği mektuplar/kısa mesajlar/e-postalar Etkinlik raporları
	E08.5. Rehberlik uygulamalarında kullanılan ölçme-değerlendirme araçları tasarlanırken ve sonuçları değerlendirilip, paylaşılırken toplumsal cinsiyete duyarlı olunur.	<ul style="list-style-type: none"> Rehber öğretmen görüşmeleri Öğrenci görüşmeleri Veli görüşmeleri
	E08.6. Öğrencilerin cinsiyetlerinden bağımsız olarak ilgilerini, yeteneklerini, öğrenme yollarını ve öğrenme güçlüklerini tanımalarına yönelik çalışmalar yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> Eğitsel rehberlik etkinlik raporları Öğrenci görüşmeleri
	E08.7. Cinsiyetçi toplumsal normların, önyargıların ve psiko-sosyal çevrenin kız ve erkek öğrencilerin psikolojik gelişimleri üzerindeki etkileri dikkate alınır.	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlik planları Etkinlik raporları Çalışan görüşmeleri

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	E08.8. Öğrencilerin gelişimlerini destekleyen problem çözme becerileri, atılganlık becerileri, bedeni tanıma, cinsel gelişim, cinsel kimlik, ergenlik sorunları, yeme bozukluklarına vb. yönelik etkinlikler kız ve erkek öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenir.	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik planları • Etkinlik raporları • Öğretmen görüşmeleri
E09. Cinsel istismar başta olmak üzere şiddet ve zorbalığı önleme konusunda ortak tutum sergilenir.	E09.1. Okul ve sınıf ortamlarında başta cinsiyet temelli olmak üzere şiddet ve tacizi önlemek için gerekli düzenlemeler yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> • İç yönetmelikler • Öğrenci ve velileri bilgilendirici dokümanlar • Etkinlik raporları
	E09.2. Bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla gerçekleştirilen cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi önlemeye yönelik çalışmalar yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> • İç yönetmelikler • Öğrenci ve velileri bilgilendirici dokümanlar • Etkinlik raporları
	E09.3. Çocukların erken evlilik vb. konularda oluşacak baskılarla karşılaştıklarında nerelerden yardım alabilecekleri konusunda bilgi düzeyleri ve farkındalıkları artırılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenci ve velileri bilgilendirici dokümanlar • Etkinlik raporları
	E09.4. Cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede tüm paydaşlarla işbirliği yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> • İşbirliği yapılan alanlar listesi • Veli görüşmeleri • Öğretmen görüşmeleri • Etkinlik raporları

**TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİNE DUYARLI
OKUL YÖNETİMLERİ
STANDARTLARI**

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
OY1. Okul yönetimi, çalışma planlarını (stratejik plan, okul rehberlik planı vb.) toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygınlaştıracak şekilde yapar.	OY1.1. Çalışma planlarında amaç ve hedeflerde toplumsal cinsiyet eşitliği vurgusu yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> Çalışma planları Yönetici görüşmeleri
	OY1.2. Planlarda toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirme projelerine yer verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Tüm planlama dokümanları Proje dokümanları
	OY1.3. Finans ve insan kaynaklarının toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde kullanımı planlanır.	<ul style="list-style-type: none"> İlgili planlama dokümanları
OY2. Okul yönetimi, tüm okul çalışanlarının (öğretmen, yönetici ve destek personel) toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olmaları için gereken düzenlemeleri yapar.	OY2.1. Tüm okul çalışanlarının temel toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alması sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlik listeleri ve raporları
	OY2.2. Öğretmenlerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları eğitimi alması sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları eğitimi raporu
	OY2.3. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve zorbalık hakkında tüm okul çalışanlarının eğitim alması sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlik listeleri ve raporları
	OY2.4. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik alınan tüm tedbirler, yazılı olarak okul toplumuyla paylaşılır.	<ul style="list-style-type: none"> Yazışma ve duyuru kayıtları Okul broşürleri Okul panoları Okul dergileri Veli bültenleri Velilere gönderilen mektuplar Okul web sitesi

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
OY3. Okul yönetimi, çalışanları toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek çalışmalar yapmaları için motive eder.	OY3.1. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek çalışmalarda öğretmenlere rehberlik yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Etkinlik listeleri
	OY3.2. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek çalışmalar için gerekli ortam ve olanaklar sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Okulun ortam özellikleri ve olanaklarını tanımlayan doküman/liste Öğrenci görüşmeleri
	OY3.3. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik yenilikçi uygulamalar teşvik edilir.	<ul style="list-style-type: none"> Teşvik edilecek uygulamaların listesi Bir önceki dönem teşvik edilen etkinliklerin listesi
	OY3.4. Çalışanlara yetkili uzmanlar tarafından süpervizyon verilmesi sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Okulun işbirliği halinde olduğu kuruluşlar ve uzmanların listesi ve etkinlik raporları
	OY3.5. Toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygınlaştırmak için çalışanlara kendilerini geliştirme fırsatı verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Kendini geliştirme amacıyla çalışmalar yapan öğretmenler ve yaptıklarının listesi
OY4. Okul yönetimi çalışanların performanslarını cinsiyetlerinden bağımsız değerlendirir.	OY4.1. Performans değerlendirmede yanlılık olup olmadığı gözden geçirilir.	<ul style="list-style-type: none"> Değerlendirme raporları Kurum çalışanlarının memnuniyet anketleri

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	OY4.2. Kadın ve erkek öğretmenlerin başarıları eşit düzeyde takdir edilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Takdir listeleri • Yönetici görüşü
	OY4.3. Değerlendirme sonuçlarının değerlendirilen kişiyle paylaşımında toplumsal cinsiyete duyarlı bir dil kullanılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Diğer çalışan görüşmeleri
OY5. Okul yönetimi, karar alma süreçlerine öğrenci, veli, öğretmen ve diğer çalışanların cinsiyet bazında eşit katılımını sağlar.	OY5.1. Karar alma süreçlerine öğrenci, veli, öğretmen ve diğer çalışanların katılabilmesi için toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir karar alma mekanizması oluşturulur.	<ul style="list-style-type: none"> • Karar alma süreçlerinin tanımları • Öğretmen görüşmeleri • Toplantı tutanakları • Öğrenci Öneri Kutusu raporları
	OY5.2. Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı katılımın nasıl olacağı çalışanlar tarafından bilinir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Okul içi yazılı duyurular (elektronik duyurular dahil) • Katılım yönergeleri
	OY5.3. Karar alma süreçlerinde tarafların cinsiyetlerine göre eşit temsili sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurullar ve kurullarda görev alanların listesi • Toplantı tutanakları • Öğretmen görüşmeleri

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
OY6. Okul yönetimi, öğretmenlerin okul içi ve dışı görev dağılımında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir yaklaşım benimser.	OY6.1. Öğretmenlere cinsiyet bazında okul içinde ve dışında eşit temsil ve yetki/sorumluluk verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Görev listeleri Öğretmen görüşmeleri
	OY6.2. İşin niteliği ve iş yükünün belirlenmesinde kadın ve erkek öğretmenler arasında toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Toplantı tutanakları Görev dağılım çizelgeleri Ders yükü çizelgeleri Seminer haftası ve zümre toplantısı tutanakları
	OY6.3. Yöneticilik pozisyonları için kadın ve erkek öğretmenler eşit düzeyde teşvik edilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Yönetici görüşü
	OY6.4. Kadın ve erkek öğretmenlere liderlik becerilerini kullanmaları için eşit fırsat verilir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Öğretmenlere yönelik etkinlik listeleri Görevlendirme listeleri
OY7. Okul yönetimi, okulda cinsiyete dayalı ayrımcı ve aşağılayıcı söylemlerden, tutumlardan ve davranışlardan uzak durulmasını sağlar.	OY7.1. Kadın ve erkek çalışanların görüş ve önerileri eşit derecede dikkate alınır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Yönetici görüşmeleri

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	OY7.2. Yönetim ile çalışanlar arasındaki ilişkilerde cinsiyet ayırt etmeksizin şeffaflık ve bilgilendirme temel ilke olarak benimsenir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Duyuru metinleri (elektronik duyurular dahil)
	OY7.3. Cinsiyete dayalı aşağılayıcı/ayırıcı tutum ve davranışlar ile bu davranışlara uygulanacak yaptırımlar öğrenci ve çalışanlarla yazılı olarak paylaşılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Öğrenci görüşmeleri • İlgili yazılı dokümanlar
	OY7.4. Cinsiyete dayalı aşağılayıcı/ayırıcı tutum ve davranışlar sergilendiğinde ne yapılacağı bilinir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Öğrenci görüşmeleri • İlgili yazılı dokümanlar • Broşürler
	OY7.5. Kadın ve erkek çalışanların cinsiyete dayalı farklılıkları ve benzerlikleri herhangi bir baskı altında kalmadan tartışabilecekleri ortamlar hazırlanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • İlgili yazılı dokümanlar • Toplantı tutanakları
	OY7.6. Çalışanların toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı dil kullanımı teşvik edilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen görüşmeleri • Yönetici görüşmeleri • İlgili yazılı dokümanlar

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
OY8. Okul yönetimi, toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygınlaştırmaya yönelik çalışmaları geliştirmek için velilerle işbirliği yapar.	OY8.1. Veliler arasında dil, din, ırk, kültür, cinsiyet, cinsel yönelim vb. hiçbir ayırım yapılmaz.	<ul style="list-style-type: none"> Veli görüşmeleri Yönetici görüşmeleri
	OY8.2. Veliler için toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve etkilerinin neler olduğu konusunda bilgilendirici etkinlikler düzenlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Veli görüşmeleri Etkinlik listeleri/ duyuruları
	OY8.3. Veliler cinsiyete dayalı şiddet ve zorbalığın ne olduğu, etkilerinin neler olduğu ve nasıl önlenmesi gerektiği konusunda bilgilendirilir.	<ul style="list-style-type: none"> Etkinlik listeleri Veli görüşmeleri Yönetici görüşmeleri
OY9. Okul yönetimi, okul ve çevresinin güvenliğini sağlarken toplumsal cinsiyet temelli ihtiyaçları dikkate alır.	OY9.1. Okulun toplumsal cinsiyet ile ilgili acil ve riskli durumlar için geliştirilmiş önleme ve iyileştirme programları vardır.	<ul style="list-style-type: none"> İlgili önleme ve iyileştirme programları Öğretmen görüşmeleri
	OY9.2. Okulun açık ve kapalı mekânlarında cinsiyet ayrımı yapılmaksızın çocukların, çalışanların ve velilerin kendilerini güvende hissetmeleri için gerekli önlemler alınır.	<ul style="list-style-type: none"> Çalışan, veli ve çocuklarla görüşmeler Önlemler listesi ve duyuruları Yönetici görüşmeleri
	OY9.3. Cinsiyet ayrımı yapılmaksızın öğrenci, çalışan ve velilerin okula güvenli bir şekilde ulaşması sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Önlemler listesi ve duyuruları

Standartlar	Hedefler	Doğrulama Kaynakları
	OY9.4. Güvenlik görevlileri, veliler, ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla cinsiyet temelli şiddeti önlemek üzere düzenli işbirliği yapılır.	<ul style="list-style-type: none"> İşbirliği raporları İşbirliği yapılan alanların listesi
OY10. Okul yönetimi, binaların kullanımında, ortamların düzenlenmesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	* OY10.1. Okul koridorları, spor alanları ve okul bahçesi kız ve erkek öğrencilerin ortak ve eşit olarak yararlanabilecekleri şekilde tasarlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri
	OY10.2. Okulun iç ve dış mekânlarında (derslikler, koridorlar, laboratuvarlar, bahçe, spor-sanat alanları, vb.) kullanılan görsellerin öğrencilerin gelişim özelliklerine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olmasına özen gösterilir.	<ul style="list-style-type: none"> Tüm görseller Uzman ve öğretmen görüşmeleri
	* OY10.3. Kantin, konumu ve kullanımı açısından kız ve erkek öğrencilerin ortak kullanabilecekleri şekilde düzenlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri
	OY10.4. Kadın ve erkek öğretmenlerin öğretmen dinlenme mekânları ortak kullanabilecekleri şekilde düzenlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen görüşmeleri Yönetici görüşmeleri
	OY10.5. Tuvaletler kız ve erkek öğrenciler ile kadın ve erkek öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygundur.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci görüşmeleri Öğretmen görüşmeleri

* Sadece kız ya da sadece erkek öğrencilerin eğitim aldığı okullarda değerlendirme kapsamı dışında bırakılabilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN:

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
MEB Beşevler Kampüsü, F Blok, Kat:1
Yenimahalle, Ankara
Tel: +90 312 212 50 55
Fax: +90 312 212 50 59
etcep@meb.gov.tr

<http://etcep.meb.gov.tr>

etcep meb_etcep etcep etcep

